

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії,
ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Ю. Д. Бойчук

« 15 » березня 2021 року

Програма та критерії оцінювання
фахового вступного випробування
з «Музичного виконавства»
для вступників на здобуття ступеня «магістр»
за спеціальністю **025 «Музичне мистецтво»**
освітня програма «Музичне мистецтво (фортепіано)»

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
З «МУЗИЧНОГО ВИКОНАВСТВА»
для здобуття освітнього ступеня «магістр»
за спеціальністю 025 Музичне мистецтво
освітня програма 025 Музичне мистецтво (фортепіано)

Фахове випробування з «Музичного виконавства» проводиться з метою перевірки й оцінювання рівня фахової підготовки вступників. За змістом та формами вимоги вступного іспиту для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» корелюють із вимогами до фахових компетентностей випускників освітнього ступеня «бакалавр», освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» закладів вищої освіти.

Важливим є виявлення вступників, спроможних під час навчання досягти відповідного рівня професійної майстерності як магістра музичного мистецтва й отримати необхідні знання й уміння для подальшої творчої діяльності згідно з **академічною кваліфікацією:** магістр музичного мистецтва; **професійною кваліфікацією:** Викладач фортепіано. Концертмейстер.

Завданнями фахового випробування є

перевірка **умінь:**

- професійно грамотно й виразно виконувати музичні твори різні за жанром, характером, стилем, формою;
- виявляти під час випробування специфічні особливості музичної форми творів, що виконуються;
- створювати емоційний й артистичний сценічний образ;
- володіти виконавською технікою;
- володіти професійними навичками застосування засобів музичної виразності звуку, тембру, динаміки;
- створювати власну виконавську версію музичного твору;

перевірка **знань:**

– володіти основними поняттями теорії й історії музичного мистецтва та виконавства, орієнтуватися в різних музичних стилях і жанрах, бути обізнаними в особливостях музичного мистецтва на сучасному етапі.

Фахове випробування складається з двох частин:

I. Практична частина – виконання сольної програми. Програма з фаху (фортепіано) повинна включати твори різних культурно-історичних епох, мистецьких напрямків, музичних жанрів. На вступному іспиті виконуються напам'ять три твори.

II. Теоретична частина – відповідь на питання з історії української, зарубіжної (світової), сучасної музики та методики викладання фортепіано.

I. Практична частина фахового випробування

1. Виконання трьох творів:

- поліфонічний твір (три-чотирьохголосного складу);
- твір великої форми (I або II та III частини сонати, концерту; рондо, варіації);
- концертна п'єса (балада, полонез, фантазія, скерцо, рапсодія тощо) або етюд.

Як поліфонічний твір можуть виконуватися: прелюдія та fuga (Й.С. Бах, В. Бібик, В. Задерацький, М. Скорик, П. Чайковський, Д. Шостакович, Р. Щедрін та ін.), сюїта (алеманда, куранта, сарабанда, жига), партита.

Як твір великої форми можуть виконуватися I або II та III частини сонати (Й. Гайдн, В.-А. Моцарт, Л. ван Бетховен, Ф. Шуберт), концертіно, концерт, рондо.

Як віртуозний твір може бути виконаний твір середнього чи підвищеного рівня складності (балада, полонез, фантазія, скерцо, рапсодія тощо) або етюд (Ф. Ліст, М. Мошковський, С. Рахманінов, О. Скрейбін, Ф. Шопен).

Приклади програм:

1. Бах Й. Органна фантазія та fuga до мінор. Транскр. для фортепіано. Л. Ревуцького;

2. Моцарт В. 9 варіацій До мажор;

3. Ліст Ф. Сонет Петрарки № 123.

1. Шостакович Д. Прелюдія та fuga Op. 87 з 24 прелюдій і фуг.

2. Шуберт Ф. Анданте з варіаціями. Op. 142. Сі бемоль мажор.

3. Рахманінов С. Прелюдія соль мінор.

II. Теоретична частина фахового випробування.

Орієнтовна тематика питань з історії української музики

1. Характеристика витоків українського музичного мистецтва.
2. Характеристика ранніх форм музичного мистецтва (музичний інструментарій, кістяні оркестри).
3. Відображення язичницьких вірувань в українському обрядовому фольклорі.
4. Характеристика умов становлення та функцій календарної обрядовості (три цикли календарно-обрядових пісень).
5. Музична культура Київської Русі.
6. Поширення християнства та його вплив на українську музичну культуру.
7. Збагачення різних жанрів обрядового фольклору християнською тематикою (виникнення й розвиток жанрів героїко-билинного епосу).
8. Синтетичне мистецтво скоморохів. Інші види та жанри необрядової усної народної творчості: родинно-побутовий фольклор, трудові пісні, міфи, казки, перекази, легенди, прислів'я, приказки тощо.
9. Багатоголосний спів, його різновиди. Формування партесного концерту (Коледчин, Пікулинський, Завадовський, Гавалевич та ін.). Канти та псалми.
10. Микола Ділецький – композитор, педагог, теоретик.
11. Занепад кріпацької музичної культури, ліквідація кріпацьких оркестрів, капел, театрів і народження професійної музично-виконавської діяльності в містах (гастролі іноземних виконавців, концерти Ф. Ліста в Києві). Італійська опера в Одесі.
12. Взаємодія романтичних і реалістичних естетичних засад, опанування досвіду західноєвропейської та російської професійної музики. Творчість П. Сокальського, М. Аркаса, М. Калачевського.
13. Формування засад професіоналізму в музичній творчості західно-українських композиторів (А. Вахнянін, О. Нижанківський, М. Вербицький).
14. Кінець XIX – початок XX ст. як новий етап розвитку української музичної культури. Переслідування й утиски з боку царської влади українських музикантів.

15. Творчість М. Лисенка.
16. Поглиблення неоромантичних тенденцій у творчості українських композиторів.
17. Активізація неокласичних тенденцій – інтерес до музичних образів, форм, засобів розвитку європейської музики докласичної та класичної епох.
18. Тенденція 70-90-х років до активної стильової взаємодії в межах одного музичного твору – полістилістика.

Орієнтовна тематика питань з історії зарубіжної (світової) і сучасної музики

1. Поліфонічний тематизм Й.С. Баха.
2. Французька композиторська школа. Характеристика творчого доробку композиторів першої половини ХІХ ст. (Г. Берліоз, Ж. Бізе, Д. Мейєрбер, Ш. Гуно).
3. Дж. Верді – класик італійської музики.
4. Й. Штраус – видатний австрійський композитор.
5. Межа ХІХ – ХХ ст. – поглиблення процесу розмежування музичного мистецтва на музику серйозну, академічну й розважальну, легку (оперета, кабаре, кафешантан, вар'єте, мюзик-хол).
6. Продовження традицій музичної класики на основі розвитку романтичних і реалістичних тенденцій, у творчості російських композиторів А. Лядова, О. Глазунова, С. Танєєва, А. Арєнського, С. Рахманінова.
7. Нові стильові течії в європейській музиці кінця ХІХ – початку ХХ ст. (імпресіонізм (К. Дебюссі, М. Равель, П. Дюка), символізм (О. Скрябін, К. Дебюссі), веризм (Д. Пуччіні, П. Масканьї, Р. Леонкавалло), експресіонізм (А. Шенберг, А. Берг, А. Веберн), урбанізм (Ж. Орік, Д. Мійо, А. Онеггер), неопримітивізм (І. Стравінський, П. Хіндеміт, С. Прокоф'єв).
8. П. Чайковський – класик російської музики.
9. Ф. Шопен – класик польської музики.
10. Творчість Ф. Ліста.
11. Е. Гріг – класик норвезької музики.

12. Художні напрями в західноєвропейській музиці XVII – XVIII ст.
13. Австро-німецький симфонізм рубежа XIX - XX ст. (Й. Брамс, Р. Вагнер, Р. Штраус та Г. Малер).
14. Композитори Нової віденської школи. Творчість А. Шонберга, А. Берга та А. Веберна.
15. Творчість П. Хіндеміта.
16. Творчість Карла Орфа.
17. Французька музична культура першої половини XX ст. Ерік Саті та французька «Шістка».
18. Французька музика другої половини XX ст. Група «Молода Франція» та творчість її представників: Андре Жоліве й Олів'є Мессіана.
19. Перші веристські опери композиторів Пьетро Масканьї та Руджеро Леонкавалло.
20. Джакомо Пуччіні – найвидатніший італійський оперний композитор XX ст.
21. Італійська музика другої половини XX ст. Творчий шлях і спадок композиторів-авангардистів Луїджі Даллапікокола, Джачінто Шельсі, Луїджі Ноно.
22. Найвидатніші представники іспанської музики кінця XIX ст. П. Сарасате, Ісаак Альбеніс – очільник руху Ренасімењто.
23. Творчість іспанських композиторів першої половини XX ст.: Мануеля де Фальї та Енріко Гранадоса.
24. «Англійське музичне Відродження» – тенденції, що характеризують творчість нової англійської композиторської школи на перетині XIX – XX ст.
25. Творчість Бенджаміна Бріттена.
26. Творчість Яна Сібеліуса.
27. Польська музична культура XX ст. та її видатні представники: Король Шимановський, Вітольд Лютославський, Кшиштоф Пендерецький.
28. Творчість Бели Бартока.
29. Реалістичні та пізньоромантичні основи мистецтва С. Рахманінова.
30. Творчість О. Скребіна.
31. Творчість І.Ф. Стравінського.

32. Творчість С.С. Прокоф'єва.
33. Симфонічна творчість Д. Шостаковича.
34. Творчість Г. Свірідова, Ю. Шапоріна і А. Хачатуряна.
35. Творчість Д. Кобалевського В. Шебаліна в контексті світової музики другої половини ХХ ст.
36. Музичний авангард 1970–80 років. Життєвий і творчий шлях Е. Денісова. Творчий спідок С. Губайдуліної. Художньо-естетичні засади творчості А. Шнітке.
37. Значення й популярність творчості Дж. Гершвіна.
38. Творчість Чарльза Айваза.

Орієнтовна тематика питань з методики викладання фортепіано

1. Характеристика важливих професійних якостей музиканта-педагога.
2. Методика проведення художньо-педагогічного аналізу музичних творів.
3. Вимоги до художньо-педагогічного аналізу музичних творів.
4. Роль методичної підготовки в процесі професійної діяльності педагога-музиканта.
5. Репертуар як фактор художнього та музичного розвитку особистості студента. Принципи добору репертуару.
6. Музичні здібності та їхній розвиток.
7. Планування навчального процесу, методика проведення занять.
8. Робота над музичним твором у цілому.
9. Робота над мелодією, ладотональністю й гармонією.
10. Темп та метроритм.
11. Динаміка й тембр.
12. Аплікатура та педалізація.
13. Різні види фортепіанної фактури.
14. Робота над поліфонією.
15. Робота над великою формою.
16. Робота над технікою.
17. Підготовка до публічного виступу.

Критерії оцінювання фахового випробування

Оцінювання фахового випробування відбувається за 200-бальною системою відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України.

Найнижчий позитивний бал –100; найвища кількість балів – 200.

Критерії оцінювання	Шкала оцінювання
<p>I. Низький рівень навичок володіння музичним інструментом, невизначеність у трактовці виконання творів, порушення відчуття форми, стилю, жанрових ознак. Значні технічні помилки у відтворенні музичного матеріалу. Виконання не емоційне.</p> <p>II. Вступник володіє музично-теоретичним матеріалом на рівні окремих фрагментів, не володіє музичною термінологією тощо, що становить незначну частину прогнрамового матеріалу.</p>	100-125
<p>I. Вступник володіє музичним інструментом на середньому рівні, під час виконання припускається незначних текстових помилок, демонструє невпевненість у потрактуванні музичного стилю, недостатньо володіє виразними засобами виконавства, спостерігаються технічні недоліки, виконання творів емоційне.</p> <p>II. Вступник дає відповіді на теоретичні питання неточно та невпевнено, допускає помилки у визначеннях, виявляє недостатні знання й розуміння основних положень. Присутнє невірне розуміння термінів чи понять, неповний виклад матеріалу відповіді.</p>	126-150
<p>I. Вступник демонструє художнє виконання творів різних стилів і жанрів на достатньому рівні, з незначними недоліками; володіє засобами музичної виразності, демонструє достатній рівень виконавської техніки. Виконання творів емоційне й</p>	151-175

<p>визначається адекватною трактовкою, динамічною градацією.</p> <p>II. Вступник має добру теоретичну підготовку, добре володіє вивченим обсягом матеріалу та виявляє належні знання. Має власний підхід до поставленого завдання.</p>	
<p>I. Вступник переконливо й виразно демонструє художнє виконання творів різних стилів і жанрів, розкриваючи при цьому музичний образ твору та демонструючи високий рівень технічної підготовки. Характерна художня виразність виконання творів, сценічність, образність, бачення жанрово-стильових особливостей, яскравість інтерпретації.</p> <p>II. Вступник має високий показник знань теоретичного матеріалу, розкриває питання відповіді чітко та грамотно, що не потребує додаткових запитань. Виявляє особливі здібності, самостійно узагальнює знання, переконливо аргументує відповіді, володіє термінологією, самостійно доводить власну думку щодо розкриття історичних явищ і фактів. _____</p>	176-200